

Maciej Strutyński

Rasizm w koncepcjach środowisk politycznych w Polsce na przełomie XX i XXI wieku

Tematy z Szewskiej nr 4(14), 33-49

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RASIZM W KONCEPCJACH ŚRODOWISK POLITYCZNYCH W POLSCE NA PRZEŁOMIE XX I XXI WIEKU

Maciej Strutyński | Kraków

ABSTRAKT

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie polskich środowisk politycznych funkcjonujących na przełomie XX i XXI wieku, w których zasadach ideowych obecne są kwestie rasistowskie. Zwrócić należy uwagę na różnorodność środowisk rasistowskich. Znajdują się wśród nich grupy skinheadów; poglądy rasistowskie obecne są także wśród części przedstawicieli polskiego neopogaństwa. Odrębną kwestią jest obecność w Polsce międzynarodowych organizacji rasistowskich (Blood&Honour, Kościół Twórcy).

słowa kluczowe: rasizm, narodowy socjalizm, neopogaństwo, skinheadzi

Zmiany polityczne, jakie miały miejsce w Polsce na przełomie lat 80. i 90. XX wieku, pozwoliły na ujawnienie się szerokiego spektrum poglądów członków społeczeństwa w rozmaitych dziedzinach życia¹. Dotyczyło to także kwestii poglądów na fundamenty ideowe ustroju społeczno-politycznego Polski. Od lat

¹ Większość opisywanych tu zjawisk odnosi się do lat 90. XX wieku oraz początku wieku XXI. Obecnie zauważa się mniejszą ilość periodyków, co jest spowodowane rozwojem Internetu.

90. ubiegłego wieku ma miejsce kształtowanie się koncepcji politycznych od skrajnej prawicy, poprzez ideologie centrowe, aż do skrajnej lewicy. Niektóre z idei, które zyskały akceptację pewnych środowisk, są sprzeczne z demokratycznym porządkiem społecznym. Zaliczają się do nich przede wszystkim idee rasistowskie, które afirmują zasadę nierówności ras ludzkich i domagają się uwzględnienia tej nierówności w systemie społeczno-politycznym kraju. W porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej dyskryminacja oparta na przesłankach rasowych (choć nie tylko) jest niedozwolona. Zapisy antydyskryminacyjne znajdujemy przede wszystkim w konstytucji z 1997 roku oraz kodeksie karnym².

Współczesne doktryny rasistowskie czerpią głównie z koncepcji wypracowanych w wieku XIX oraz XX. Andrzej Sylwestrzak w swojej definicji wymienia główne elementy składowe doktryn rasistowskich. Píše on, że:

naależy wymienić kilka cech charakterystycznych myślenia szkoły rasowo-antropologicznej:

- 1) ludzkość dzieli się na rasy pojęte w sensie antropologicznym, tzn. grupy posiadające tożsame cechy wrodzone, dziedziczne i jakościowo niezienne właściwości somatyczne i psychiczne, stające się podstawą przyjęcia różnic rasowych;
- 2) między cechami somatycznymi i psychicznymi istnieją korelacje, przy czym większość antroposocjologów utrzymywała, iż cechy psychiczne przyczynowo określane są cechami somatycznymi;
- 3) dziedziczenie podstawowych cech biologicznych staje się zasadniczym elementem ukształtowania ustroju społecznego i wartości kulturowych tworzonych przez grupę antropologiczną, przy czym środowisko geograficzne posiada jedynie wartość czynnika współmodyfikującego, lecz nie zasadniczego;
- 4) cechy somatyczne i psychiczne poszczególnych ras nie mają wartości sobie równej, wręcz odwrotnie, nierówność wartości somatyczno-psychicznych powoduje nierówność ras, a więc w rezultacie różnicowanie na rasy wyższe i niższe;
- 5) niepożądane jest mieszanie się ras, prowadzące do osłabienia ras wartościowych, a rozwój ludzkości powinien odbywać się w imię zachowania i rozwoju czystości rasy najbardziej wartościowej³.

²» Artykuł 32 Konstytucji RP głosi, że: „Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny”. *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Tekst uchwalony w dniu 2 kwietnia 1997 roku przez Zgromadzenie Narodowe*, www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm (12.01.2014). Kodeks karny w artykule 256 prezentuje katalog zabronionych działań: „Kto publicznie propaguje faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołuje do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2”. Podobny wydzwitek ma artykuł 257: „Kto publicznie znieważa grupę ludności albo poszczególną osobę z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej albo z powodu jej bezwyznaniowości lub z takich powodów narusza nietykalność cielesną innej osoby, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”. *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny*, <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970880553> (12.01.2014). Klauzule antydyskryminacyjne zawiera także Kodeks pracy.

³» A. Sylwestrzak, *Historia doktryn politycznych i prawnych*, Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, 2003, s. 313–314. Oczywiście zainteresowanie rasami ludzkimi jest dużo wcześniejsze. Pierwsza refleksja o rasach ludzkich miała

Czołowymi myślicielami rasowymi byli Arthur de Gobineau (1816–1882), autor *Eseju o nierówności ras ludzkich*, Vacher de Lapouge (1854–1936), który opublikował prace *Aryjczyk i jego rola społeczna* i *Rasa i środowisko społeczne* oraz Houston Stewart Chamberlain, który jest autorem książki *Podwaliny XX stulecia*. Wpływ na teorie rasowe w XIX wieku miała także teozofia głoszona przez Helenę Bławatską. W XX wieku rasizm odegrał ogromną rolę w III Rzeszy. Adolf Hitler w *Mein Kampf* uczynił paradygmat rasowy zasadniczym elementem doktryny narodowo-socjalistycznej.

Współcześnie na świecie istnieje wiele organizacji, niektóre o zasięgu globalnym, inne lokalnym, które propagują idee rasistowskie. Warto zauważyć, że polskie środowiska rasistowskie często odwołują się do koncepcji wypracowanych m.in. przez środowiska amerykańskie. Wydaje się, że jest to spowodowane przede wszystkim brakiem rodzimych tradycji rasistowskich. W Polsce ideologia rasistowska zasadniczo nie rozwinęła się. W okresie dwudziestolecia międzywojennego polskie środowiska nacjonalistyczne nie podnosiły kwestii rasowych. Wynikało to z przyjęcia światopoglądu katolickiego, który rasizm uznaje za doktrynę materialistyczną. Obecny w Polsce antysemityzm motywowany był przesłankami gospodarczymi oraz religijnymi, a nie, jak w przypadku Niemiec hitlerowskich, przesłankami rasowymi.

Celem niniejszego artykułu jest pokazanie występowania zjawiska rasizmu w polskiej przestrzeni życia społeczno-politycznego. Wskazana zostanie różnorodność środowisk propagujących idee rasistowskie. Ze względu na to, że środowiska te przenikają się, trudno jest dokonać jednoznacznej ich strukturyzacji.

Wydaje się, że grupy te można podzielić w następujący sposób. Do pierwszej należą środowiska muzyczno-skinowskie. Charakterystyczny dla nich jest przekaz idei za pośrednictwem utworów muzycznych. Druga grupa, niejednokrotnie łącząca się z pierwszą, skupia odbiorców zinów o charakterze narodowo-socjalistycznym. Do kolejnej grupy można zaliczyć środowiska o charakterze neopogańskim. Istotne jest tu zastrzeżenie, że w polskim ruchu neopogańskim stanowią one nikły margines. Do czwartego typu można zaliczyć podmioty quasi religijne (Kościół Twórcy), które z idei rasistowskich próbują tworzyć credo o charakterze konfesyjnym. Ponadto możemy zauważyć w Polsce próby organizowania przyczółków przez międzynarodowe środowiska rasistowskie, które zainteresowane są głównie środowiskiem skinheadów. Istotne jest także ich oddziaływanie przez prężnie działającą scenę muzyczną.

Środowiska, które głoszą hasła rasistowskie, są w Polsce na marginesie życia politycznego⁴. Z oczywistych względów prawnych nie mogą być oficjalnie zarejestrowane. Ponadto skrajność ich poglądów sprawia, że nie wydaje się, aby hasła te zyskiwały popularność w polskim społeczeństwie. Polskie środowiska rasistowskie miały i mają różny charakter. Z jednej strony, skupiają osoby będące odbiorcami pism ukazujących się poza obiegiem oficjalnym, tzw. zinów. Często są oni związani z subkulturą skinheadów, z tą jej

miejsce w starożytności. Kwestia rasy żywo interesowała też badaczy z przełomu XVIII i XIX wieku: Karola Linneusza (1707–1778), Christoha Meinera (1747–1810), Johanna Blumenbacha (1752–1840).

⁴ Środowiska rasistowskie znajdują się na marginesie ugrupowań skrajnie prawicowych. Trudno jest jednoznacznie określić ich liczebność, lecz biorąc pod uwagę nakłady czasopism byłyby to grupy kilkusetosobowe. Zapewne większe jest audytorium odbiorców muzyki zawierającej przesłanie rasistowskie.

częścią, która utożsamia się z treściami rasistowskimi i narodowo-socjalistycznymi. Tadeusz Władysław Bąk w książce *Skinheadzi w Polsce* zauważa, że: „Najważniejszą wartością stanowi dla NS (narodowych socjalistów – M.S.) rasa i naród, wiara katolicka istnieje według nich po to, by zniewolnić człowieka”⁵. Prócz zinoń niezwykle ważnym medium służącym do propagowania idei rasistowskich jest muzyka. Według cytowanej powyżej publikacji: „Idee narodowego socjalizmu zapoczątkowała wśród skinheadów wrocławska legendarna już formacja Konkwista 88”⁶. Wydana przez zespół w 1992 roku kasetą *Krew naszej rasy* w tytułowym utworze głosiła:

Staliśmy w obronie swej rasy
daliśmy serca i krew
tak bardzo wierzymy w swe ideały
kochamy swój aryjski szczerp
jest tylko jedna droga
jest tylko jeden cel
do końca bronić swej białej nacji
oddać jej życie i śmierć

ref.

Za krew naszej rasy
nasz honor, nasz honor
będziemy walczyć
do końca swych dni

Już wiele lat walczyliśmy o wolność
o przetrwanie swojej rasy
i nic nie zawróci nas z tej drogi
bo naszym honorem jest lojalność
więc stań do walki o swoją przyszłość
obronę swej kultury
więc stań do walki o sprawiedliwość
w obronie swoich praw⁷.

Ideologia rasistowska przekazywana w formie utworów muzycznych pozwalała na szersze upowszechnienie niż w przypadku czasopism. Konkwista 88 była czołową grupą muzyczną na scenie narodowo-socjalistycznej. Podobny profil ideowy prezentowały także Prawo Krwi, Odwet 88, Szwadrony Śmierci, Honor. Michał Dybaczewski, analizując teksty muzyczne skinowskich zespołów

⁵ T.W. Bąk, *Skinheadzi w Polsce*, Warszawa: Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu, 2005, s. 89.

⁶ Tamże, s. 90.

⁷ *Krew naszej rasy*, www.tekstowo.pl/piosenka,konkwista_88,krew_naszej_rasy.html (9.02.2014).

narodowo-socjalistycznych, zauważył, że charakterystyczne jest, że: „[...] słowa «biały», «duma», «honor», «krew», «siła», «walka», «rasa», «naród», «ojczyzna», «Polska» pojawiały się bardzo często i można je spotkać praktycznie w każdym z tekstów”⁸.

Rafał Pankowski, badając popkulturę rasistowską, zauważa, że pełni ona trzy podstawowe funkcje. Według niego:

służy mechanizmowi dyferencjacji (rozdzielania), propagowaniu i utrwalaniu postrzegania świata w dychotomicznych (najczęściej rasowych) kategoriach „my – oni”. [...] Po drugie, popkultura rasistowska w służbie „rekonkwisty” spełnia funkcję integracyjną oraz budującą tożsamość grupową i jednostkową [...]. Po trzecie wreszcie, przekaz kulturowy spod znaku „white power” pełni funkcję mobilizującą do działania w imię opiewanych idei⁹.

Teksty utworów z kręgu NS w bardzo wyraźny sposób kreują światopogląd, w którym tylko jedna strona ma rację. Starają się także budować obraz świata, któremu zagraża zniszczenie ze strony ras „niearyjskich”. Narodowy socjalizm jest prezentowany jako jedyna siła mogąca przeciwdziałać upadkowi białego człowieka (zazwyczaj słowa te są pisane z dużych liter).

Ziny skinheadów często miały charakter polityczno-muzyczny (w różnych proporcjach). Tytuły tych pism niejednokrotnie nawiązywały do idei rasistowskich i neonazistowskich. Także strona graficzna miała taki charakter. Prócz częstego używania symbolu swastyki, pojawiały się także wizerunki żołnierzy hitlerowskich i grafiki powstałe w okresie III Rzeszy. Skinzin „Narew 88” w swoim tytule odwoływał się w zaszyfrowany sposób do zawołania *Heil Hitler* (H to ósma litera alfabetu). W pierwszym numerze redakcja wyraźnie określała, do kogo kieruje pismo. Pisano, że jest ono skierowane do: „[...] wszystkich fanatyków narodowego socjalizmu, nacjonalizmu, rasizmu, którym nie jest obca Nasza POLSKA oraz BIAŁA EUROPA”¹⁰. Tematyka numeru koncentrowała się wokół rasowych aspektów wstąpienia Polski do Unii Europejskiej. W tekście *UE-Zagrożenie dla tożsamości narodowościowej i rasowej* autor podpisujący się Andrew stwierdził, że: „Unia europejska jest tworem syjonistycznym. Celem ue jest zatarcie różnic narodowościowych i rasowych oraz pozbawienie atrybutów niepodległościowych krajów Europy”¹¹. Artykuł swój zakończył wezwaniem: „Europa musi się przebudzić i duchowo zjednoczyć Aryjskich Panów tej Ziemi pod sztandarem ze Swastyką, a nie pod niebieską szmatą z gwiazdkami”¹². W piśmie były także akcenty afirmujące postaci III Rzeszy: Rudolfa Hessa i Leona Degrella. Drugi numer przyniósł m.in. wywiady z wydawcami pokrewnych ideowo zinów („Cyklon”, „Vril” i „Gniew Ludu”).

⁸ M. Dybaczewski, *Muzyka skinheads*, „Kozirynek. Kwartalnik kulturalny” 2009, nr X, s. 63.

⁹ R. Pankowski, *Rasizm a kultura popularna*, Warszawa: Trio, 2006, s. 112–113.

¹⁰ Redakcja, *Czołem!*, „Narew 88” 2000, nr 1, s. II. Zachowano oryginalną pisownię.

¹¹ Andrew, *ue-Zagrożenie dla tożsamości narodowościowej i rasowej*, „Narew 88” 2000, nr 1, s. XV.

¹² Tamże, s. XVI.

Wspomniane powyżej ziny wydawane były na przełomie XX i XXI wieku. Pierwszy z nich – „Cyklon” (od trzeciego numeru zmienił nazwę na „Vril”) zdecydowanie opowiadał się za narodowym socjalizmem¹³. W drugim numerze pisma wydawca (Longinus) doprecyzował kwestię, do kogo jest ono kierowane: „CYKLON to pismo przeznaczone dla wszystkich Białych Patriotów, Rasistów, Antysemitów, Antyjudeo-chrześcijan! Najprościej mówiąc dla wszystkich oddanych ideologii NARODOWO SOCJALISTYCZNEJ. Dla tych, którzy życie poświęcić chcą dla KRAJU i RASY!”¹⁴. Tradycyjnie znalazły się w nim także wątki przychylnie wypowiadające się o III Rzeszy. Przykładowo, pierwszy numer *Cyklonu* przyniósł artykuł negujący Holocaust¹⁵. W jednym z kolejnych zamieszczono fragment książki Alfreda Rosenberga *Mit XX wieku poświęcony rasie i duszy rasy*¹⁶. Pewnym zainteresowaniem wydawcy pisma cieszyły się także przedchrześcijańskie wierzenia Słowian.

Inny periodyk z grupy zinów skinowskich to wspomniany wcześniej „Gniew Ludu”. Wydawca tego zina znany jako Eiserne Faust wywiadzie dla zina „Narew 88” powiedział, określając charakter swojego pisma: „propaguję Białą Siłę i Dumę, Elitaryzm, antychrześcijaństwo, NS, a przede wszystkim ochronę Naszej Rasy, która jest śmiertelnie zagrożona i umiera na naszych oczach!”¹⁷. Na łamach „Gniewu Ludu” chętnie zamieszczano reprodukcje zdjęć i grafik nazistowskich (swastyki, portret Hitlera, plakat antysemitckiego filmu *Der Ewige Jude*). Wyrazem afirmacji ideologii III Rzeszy był niewątpliwie druk artykułu *Czym jest amerykańizm? Juliusa Streichera*¹⁸.

Śląski periodyk jest interesujący także z innego powodu. Na jego łamach prawdopodobnie po raz pierwszy w Polsce ukazały się informacje na temat dwóch rasistowskich organizacji zagranicznych: założonego przez Bena Klassena *The World Church of The Creator* (WCOTC; Światowy Kościół Twórcy, obecnie *The Creativity*, czyli Twórczość) oraz The Order. O ile druga z wymienionych grup ma właściwie charakter wyłącznie amerykański i nie stara się o rozszerzenie swej działalności poza granice USA, o tyle WCOTC

¹³ » Nazwa „Vril” odnosi się prawdopodobnie do mającego istnieć na początku XX wieku towarzystwa Vril, które miało przyczynić się do powstania narodowego socjalizmu. Brak jest jednak dowodów na istnienie takiej organizacji. Słowo „vril” został użyty przez angielskiego pisarza Edwarda Bulwer-Lyttona w powieści *The Coming Race*. Słowo to miało oznaczać kosmiczną siłę życiową dającej rasie Vril-Yan władzę nad materią ożywioną i nieożywioną.

¹⁴ » Longinus, RA-HO-WA!!!, „Cyklon zine” rok CX/CXI, nr 2. Ra-Ho-Wa to skrót od słów *Racial Holy War* (Święta Rasowa Wojna). Data roczna odnosi się do roku urodzin Adolfa Hitlera. Na okładce drugiego numeru znalazły się także dwa ważne dla środowisk rasistowskich hasła. Pierwsze z nich brzmi: „Naszą religią jest biała rasa” jest używane przez Światowy Kościół Twórcy (*World Church of The Creator*, obecna nazwa *The Creativity*). Drugie hasło „*We must secure the existence of our people and a future for white children*” zostało wymyślone przez amerykańską grupę The Order. To tzw. 14 Słów.

¹⁵ » *Holocaust????????*, „Cyklon zine” b.r.w., nr 1, s. 3–5.

¹⁶ » A. Rosenberg, *Mit XX wieku*, „Vril” b.r.w., nr III, s. XV–XVI, XXI–XXII.

¹⁷ » *Gniew Ludu/Anitsemitex*, „Narew 88” b.r.w., nr 2, brak numeracji stron. Antysemitex to nazwa zespołu muzycznego wydawcy „Gniewu Ludu”.

¹⁸ » J. Steicher, *Czym jest amerykańizm?*, „Gniew Ludu” b.r.w., nr IV, 115, s. XXII–XXIII. J. Steicher (1885–1946) był wydawcą nazistowskiego pisma „*Der Stürmer*”.

ma ambicje tworzenia podległych sobie grup w różnych krajach świata. Również w Polsce Kościół Twórcy stara się pozyskać zwolenników. Funkcjonuje strona internetowa, na której znajdują się dokumenty programowe m.in. *Biblia Białego Człowieka*. „Gniew Ludu” sympatyzował z ideami głoszonymi przez obie organizacje, czego dowodem są publikacje ich materiałów na łamach zina¹⁹.

Wśród zinów skinowskich poruszających tematykę rasizmu należy wymienić także pismo „White Children” drukujące na okładce hasło *The Order* czyli 14 Słów: „*We must secure the existence of our race and a future for White Children*”. Swoista popularność tego hasła wynika, jak się wydaje, z jego lakoniczności. W krótkiej formie przekazuje główne dążenie środowisk rasistowskich – obronę białej rasy.

Redakcji zina wyraźnie imponowała armia III Rzeszy, czego dowodziły krótkie artykuły jej poświęcone oraz ilustracje. Skinizny nie obfitują zasadniczo w rozbudowane artykuły ideologiczne. Drugi numer periodyku „White children” odniósł się krytycznie do Unii Europejskiej. Według redakcji musi zostać stworzona dla niej alternatywa. Oznacza to, że: „Jedynym ratunkiem dla Białych Aryjczyków jest utwożenie (pisownia oryginalna – M.S) IV Rzeszy Europejskiej Twierdzy Białych Narodów”²⁰.

W okresie przed polską akcesją do UE na łamach pism z tego kręgu zauważyć można daleko idącą i ostrą w formach wypowiedzi krytykę UE. Unia Europejska przedstawiana była jako godząca przez swoją politykę w interesy białych ludzi. Odwołujące się do idei White Power (Biała Siła) pismo „Na Pohybel” stwierdzało, że: „Rozdział ras wynikający z ich dziejowego rozmieszczenia na ziemi jest oczywistą potrzebą wspólnot chcących żyć w pokoju i rozwijać swą kulturę bez ingerencji kosmopolitycznych sił rozkładu”²¹.

Należy także zauważyć, że często trudno precyzyjnie określić całokształt poglądów prezentowanych na łamach zinów skinowskich. Składa się na to kilka przyczyn. Po pierwsze, prawdopodobnie wydawcy zinów nie mieli ambicji opracowywać czegoś w rodzaju kompleksowych zasad ideowych. Były to (i są) pisma, które przekazują swoim czytelnikom informacje dotyczące muzyki, koncertów, polityki itp. Stąd hasłowe potraktowanie niektórych tematów. Ponadto ziny są tworzone przez młode osoby, niejednokrotnie niewykształcone. Po trzecie, zwykle ukazują się zaledwie dwa lub trzy numery danego pisma. Pismem określającym się mianem narodowo-socjalistycznego, a tym samym akcentującego kwestie rasowe był zin „Aryan Pride”. Zawartość stanowiła dość typową dla tego typu pism mieszanekę: artykuły ideologiczne, wywiady, relacje z koncertów itp. Wydawcy bliska była idea narodowego socjalizmu

¹⁹» *Historia białego oporu vol-1 Bruder Schweigen przypomina*, „Gniew Ludu” b.r.w., nr III; *Wotansvolk*, „Gniew Ludu” b.r.w., nr III; *Might is right*, „Gniew Ludu” b.r.w., nr IV, 115, s. XIX; *Deklaracja wojny*, „Gniew Ludu” b.r.w., nr IV, 115, s. XV-XVI; *The World Church of The Creator*, „Gniew Ludu” b.r.w., nr III; *Women's Information of The World Church of The Creator*, „Gniew Ludu” b.r.w., nr III; *16 Przykazań*, „Gniew Ludu” b.r.w., nr III; *Twórczość. Kredo i program*, „Gniew Ludu” b.r.w., nr IV, 115, s. III-V; *Pytania na, które chcemy by chrześcijanie udzielili jakiegokolwiek poważnej odpowiedzi i sensownych wyjaśnień*, „Gniew Ludu” b.r.w., nr IV, 115, s. VI; *Brat Charles Lingerfelt, Odnowienie Walki*, „Gniew Ludu” b.r.w., nr IV, 115, s. VII.

²⁰» *Unia Europejska*, „White children” b.r.w., nr 2, s. 4.

²¹» *Święta wojna ras*, „Na Pohybel” 2004, nr 1.

w wydaniu Davida Myatta. W pierwszym numerze „Aryan Pride” został zamieszczony niesygnowany artykuł, w którym czytamy, że: „Jednym z głównych postulatów współczesnego narodowego socjalizmu jest utworzenie federacji aryjskich państw etnicznych czyli ojczyzn. Każdy Aryjczyk dobro i przyszłość rasy przedkładać musi ponad wszystko i choć powinien być dumny z własnej tożsamości kulturowej i kraju przodków, większa społeczność aryjska, cała aryjska cywilizacja musi być dla niego ważniejsza”²².

„Aryan Pride” możemy zaliczyć jednoznacznie do grupy czasopism afirmujących ideologię i działalność III Rzeszy. Świadczą o tym teksty zamieszczane na jego łamach. Akceptowano rasowe podejście do małżeństwa²³. Także ten zin poświęcił swoją uwagę Światowemu Kościołowi Twórcy.

Interesującym pismem w grupie zinów był „Biały Patriot”. Jego swoista wyjątkowość polega na próbie zastąpienia terminu rasizm terminem „biały patriotyzm”. Autor podpisujący się jako Nordmenn, definiował biały patriotyzm jako opierający się na: „[...] dotychczasowym znaczeniu słowa patriotyzm, jednak nowe, szersze rozumienie całego terminu, obejmuje pozostałe białe, aryjskie narody oraz przestrzeń terytorialną, na której wyrosły”²⁴.

Ciekawa jest ta zmiana terminologii, biorąc pod uwagę to, że inne ziny skinowskie nie uciekały od terminu „rasizm”, nie próbowały nawet maskować swego nastawienia rasistowskiego. Wynikało to zapewne z chęci podkreślenia przez nie swego radykalizmu. Próbę zmiany nomenklatury przez „Białego Patriotę” można rozumieć jako posunięcie taktyczne w celu zainteresowania ideologią rasistowską szerszy krąg odbiorców.

Kolejnym periodykiem treściowo nawiązującym do rasizmu jest „White Empire” z podtytułem „Magazyn Narodowo-Socjalistyczny”. Redakcja „witała” się z czytelnikami symbolem znanym w środowisku rasistowskim i narodowo-socjalistycznym 14/88²⁵. Pismo zdecydowanie podkreślało swoje ukierunkowanie na rasizm i narodowy socjalizm. Redakcja „White Empire” zamieściła dziesięć Zasad Narodowego Socjalizmu. Ich czwarty punkt głosi: „Walcz dla Swojej Rasy. Walcz za święte ideały Narodowego Socjalizmu, który jest sercem twojej wielkiej Rasy. [...] Nasza walka wyselekcjonuje najlepsze jednostki, które poprowadzą Narodowy Socjalizm do ostatecznego zwycięstwa”²⁶. Przypisanie tych słów Hitlerowi pozwalał domniemywać, że dla redakcji tego zina postacią wodza Rzeszy i ideologia nazistowska są punktem odniesienia. Dowodzi tego także dobór ilustracji będących reprodukcjami ikonografiki nazistowskiej.

Kolejnym przykładem pisma narodowo-socjalistycznego i prohitlerowskiego jest „Swastyka”. Redakcja tego pisma akceptowała hasło 14 Słów, umieszczając je na okładce zina. Treść artykułów

²²» *Narodowy socjalizm-filozofia Davisa Williama Myatta*, „Aryan Pride” rok 112, nr 1.

²³» Zob. *Zbiór wymagań wobec pragnącego zachować czystość rasową*. Jako źródło tekstu podano *SS Race Theory and Mate Selection Guidelines*, „Aryan Pride” rok 112, nr 1.

²⁴» Nordmenn, *Biały Patriotyzm*, „Biały Patriot” 2007, nr 1.

²⁵» 14 to symbol 14 słów, 88 to pozdrowienie Heil Hitler. Motyw ten często pojawia się na łamach tego typu pism.

²⁶» A. Hitler, *10 Zasad Narodowego Socjalizmu*, „White Empire” 2003, nr 2, s. 3. Redakcja przypisała ten tekst A. Hitlerowi, jednak jest to mało prawdopodobne.

koncentrowała się na zagrożeniach związanych z walką z systemem demoliberalnym. Redakcja zina akceptowała idee Hitlera oraz współczesnego kontynuatora jego myśli w postaci D. Myatta, aprobatę zyskiwała także ideologia Kościoła Twórcy. „Swastyka” występowała przeciwko mieszaniu się ras, uznając je za zagrożenie dla kultury. Argumentowano, że: „Pisał już o tym ADOLF HITLER w swojej książce *Mein Kampf*. Jasno i rzetelnie przedstawił w jaki sposób upadł Rzym i Egipt. Nie chodziło tu o wojny jakie prowadzili, lecz chodziło właśnie o mieszanie ras. [...] Jeżeli nie zachowamy wspólnoty rasowej i wzajemnej lojalności, to stanie się to co stało się z Rzymem czy Egipcem”²⁷.

W analizowanych do tej pory publikacjach często pojawia się pojęcie narodowego socjalizmu i postać D. Myatta. Jak się wydaje, źródłem zainteresowania jego twórczością było opublikowanie w 1996 roku tłumaczenia jego broszury *Narodowy Socjalizm. Zasady i ideały*, w której definiował narodowy socjalizm jako światopogląd i filozofię życia²⁸. Według niego: „Jedną z głównych zasad Narodowego Socjalizmu – wyrażającą mądrość cywilizacji – jest założenie, że każda jednostka ma obowiązki i powinności wobec rasy lub narodu, którego jest częścią”²⁹. Myatt wielokrotnie wyraża się pozytywnie o Hitlerze jako o twórcy ideologii narodowo-socjalistycznej. W zakończeniu swojej broszury napisał, że „Adolf Hitler przywrócił nam naszą szlachetną wizję – zwrócił nam samych siebie, dał nam siłę do marzeń, do dążenia do wielkości, tworzenia nowych cywilizacji i podejmowania kolejnych wyzwań”³⁰.

Narodowy socjalizm jest, zgodnie z poglądem Myatta, skierowany do ludów aryjskich. Zauważmy, że dokonał on pewnego przeinterpretowania idei Hitlera, który zaważył pojęcie aryjskości jako przynależne Niemcom. Myatt za Aryjczyków uznaje narody europejskie, choć, jak się wydaje, głównie zachodnioeuropejskie. Tym samym przetransponował niemiecki narodowy socjalizm na płaszczyznę europejską. Pisał on, że: „Przeznaczeniem Zachodu jest zwycięstwo Narodowego Socjalizmu, utworzenie przez Aryjczyków, świadomych własnego etosu, aryjskiego państwa lub federacji państw kierujących się dobrem Aryjczyka. Oznacza to stworzenie aryjskiego imperium, realizacji idei Tysiącletniej Rzeszy”³¹.

Twórcy zinów chętnie czerpali z zagranicznych materiałów, które odpowiadały ich światopoglądowi. Można powiedzieć, że korzystanie z gotowych tekstów powodowało brak rozwijania własnych koncepcji. Przedruki z rasistowskiej prasy amerykańskiej poruszały problematykę właściwą dla USA. Wyraźnym przykładem takiego pisma bazującego w dużej mierze na przedrukach był „Biały Głos” wydawany

²⁷» Jakie zagrożenie niesie ze sobą mieszanie ras, „Swastyka” 2004, nr 2, s. 15.

²⁸» D. Myatt, *Narodowy socjalizm. Zasady i ideały*, tłum. M. Piskorski, b.m.w.: Folk, 1996. M. Piskorski i M. Martynowski wydawali pismo „Odala”. Piskorski był potem działaczem i posłem z ramienia „Samoobrony RP” A. Leppera. Broszura *Narodowy Socjalizm* została także wydana, prawdopodobnie na początku XXI wieku przez Gallow Distro Poland. Warto także wspomnieć, że wydawnictwo to opublikowało także broszury D. Lane, *Prawo życia*, b.m.r.w.; tenże, *88 Sposprzeżeń*, b.m.r.w. oraz M. Hammer, *Blood&Honour „Droga na przód”*, b.m.r.w. (pisownia oryginalna – M.S.).

²⁹» D. Myatt, dz. cyt., s. 3.

³⁰» Tamże, s. 20.

³¹» Tamże.

w Wodzisławiu Śląskim³². Mateusz Sitkiewicz, wydawca pisma, opublikował także broszurkę o charakterze ideologicznym. Było nią *Prawo życia* D. Lane'a z The Order. D. Lane przeciwstawiał się w niej integracji ras³³.

Trudno jest też wskazać, jak trwałe są to środowiska, gdyż w większości przypadków działalność wydawnicza kończyła się po opublikowaniu jednego lub kilku numerów pisma³⁴.

Niektóre środowiska o nastawieniu rasistowskim miały charakter polityczno-religijny. Łącznie w nich idee rasowe z neopogańskimi³⁵. Wydawane przez nie pisma tworzyły nieformalne grupy. Ich nieformalność polegała przede wszystkim na braku oficjalnej rejestracji. Poza tym grupy dla podkreślenia wspólnoty przekonanych przybierały nazwy. Formalizowano także zasady przynależności do grupy. Do grupy środowisk neopogańsko-politycznych możemy zaliczyć Zakon Zadrugi „Północny Wilk” (ZZPW), Zakon Strażników Sławii „Wilczy Krąg” (ZSS „Wilczy Krąg”) oraz Nacjonalistyczne Stowarzyszenie „Zadruga” (NS Zadruga). Zbliżony kierunek ideologiczny prezentowało także pismo „Zryw”.

ZZ „Północny Wilk” powstał w połowie lat 90. XX wieku. Mariusz Filip podaje, że grupa formalnie zawiązała się w 1997 roku. Zauważa on także, że jej poprzednikami były inne grupy o charakterze narodowo-socjalistycznym oraz te związane z muzyczną sceną black-metal³⁶. Organizacją, w której działali późniejsi członkowie ZZPW było Thule powstałe w 1995 roku (wydawano pismo „Żelazny Krzyż”). W 1996 roku powstała grupa Othala, która wydawała periodyk o tej samej nazwie oraz „Jesteśmy”³⁷.

W pierwszym numerze „Securius” przytoczono zasady ideowe grupy Othala, które uznawano za aktualne. Kwestia rasowa została postawiona na czołowym miejscu. Uznawano, że rasy nie są równorzędne. Aryjczycy według ideologów „Północnego Wilka”, mają obowiązek ochrony i doskonalenia rasy. Wyrażone to zostało w sformułowaniu: „Wspólnym celem jest to, aby każda następna generacja Białych Dzieci była lepsza od poprzedniej. . .”³⁸. Należenie do określonej rasy implikuje także posiadanie pewnych cech charakterystycznych oraz sposobu myślenia typowego dla danej rasy. Autor programowego artykułu uznawał, że Aryjczykom przypisuje się takie cechy jak honor, odwaga oraz wiara³⁹.

³²» Tematykę amerykańską poruszały teksty, m.in.: *Biały człowiek pod obstrzałem*, „Biały Głos” 2001, nr 1(1), „*Marsz miliona wrogów Białej Rasy!!! W Waszyngtonie*”, „Biały Głos” 2001, nr 1(3), T.R., *Zniszcz Lewiatana*, „Biały Głos” 2001, nr 1(3), *Nowy York prawdziwy tygiel*, „Biały Głos” 2001, nr 1(3).

³³» D. Lane, *Prawo Życia*, b.m.r.w.

³⁴» Idee rasistowskie i/lub narodowo-socjalistyczne były obecne także na łamach m.in. pism: „Sygnał”, „Triumf”, „Rzeźnia”, „Ofensywa”, „Wilczy Hak”, „Wehrwolf”, „Aryjski Opór”, „Phoenix”.

³⁵» Trzeba zauważyć, że także niektóre wymienione wcześniej ziny zamieszczały informacje o wierzeniach Słowian i neopogaństwie. Było to motywowane przede wszystkim niechęcią do chrześcijaństwa.

³⁶» M. Filip, *Neopogański nacjonalizm jako praktyka. Tożsamość Zakonu Zadrugi „Północny Wilk”*, „Państwo i Społeczeństwo” 2009, nr 4, s. 46. Zob. też: M. Strutyński, *Pogański narodowy socjalizm w Polsce współczesnej*, [w:] Z. Pasek (red.), *Ezoteryzm, okultyzm, satanizm w Polsce*, Kraków: Liberon, 2005, s. 157–179.

³⁷» Tamże, s. 157.

³⁸» Adam, *Rozwój Białej Rasy*, „Securius” b.r.w., nr 1.

³⁹» Tamże.

Troska o czystość rasową oznacza, że niedopuszczalne są związki pomiędzy osobami należącymi do różnych ras. Mieszanie ras jest w pojęciu wszystkich ideologów rasistowskich uznawane za zbrodnie przeciwko własnej rasie. W związku z tym niezwykle wysoką wartość dla rasistów ma krew, która nabiera cech sacrum. Na łamach „Securiana” czytamy, że: „Krew, która w Tobie płynie, to święte dziedzictwo Twych przodków. [...] Krew jest nośnikiem życia a Ty nosisz w sobie sekret stworzenia”⁴⁰.

Tomasz Sikora, pisząc o narodowosocjalistycznej teologii krwi, stwierdza, że:

Mitologem krwi stanowi z całą pewnością jeden z najbardziej archaicznych nośników hierofanii. Przypisanie krwi znaczenia medium kreacji i odkupienia, eliksiru poznania i zbawienia, odnaleźć można zarówno w religijnej myśli społeczności tradycyjnych, jak również w sakralnych doktrynach, które zrodziły się w Palestynie, Tybecie czy Mezoameryce. Faszyzm niemiecki podejmował kwestię krwi w ramach sporu, jaki toczył z tą częścią kulturowego dziedzictwa humanizmu europejskiego, której główną siłą stanowił mityczny rdzeń aspirującego do uniwersalizmu przesłania judeo-chrześcijańskiego, wyrażonego grecko-rzymskimi kategoriami myślenia⁴¹.

Przypisanie wyjątkowego znaczenia krwi daje możliwość zerwania z uniwersalizmem religijnym; zostaje w niej zamknięte sacrum. Ideologia rasistowska przypisuje duże znaczenie zachowaniu i przekazaniu depozytu krwi.

ZZ „Północny Wilk” łączył idee narodowo-socjalistyczne z neopogańskim światopoglądem. Jeden ideologów grupy stwierdzał, że:

Nacjonalizm to aktywny patriotyzm. Moją religią jest pełen czci i szacunku stosunek do Polski. Jestem socjalistą, dlatego, iż Polska to naród polski, polskie społeczeństwo. Realizując politykę społeczną opartą na etosie aryjczyka i rdzennych pogańskich (powinno być pogańskich – M.S.) tradycjach będę umacniał więzi narodowe i godność polską. Ostatecznym celem tej polityki będzie zmiana charakteru narodowego, wyeliminowanie z niego niearyjskich naleciałości i stworzenie Zadrugi ogólnonarodowej opartej na etosie aryjczyka, kulturowo-twórcielskim światopoglądzie⁴².

W powyższym cytacie zauważyć można, że neopogańscy narodowi socjaliści odwołują się do myśli Jana Stachniuka – twórcy przedwojennego ruchu nacjonalistycznego Zadruga⁴³. Świadczy o tym uży-

⁴⁰ » Tamże.

⁴¹ » T. Sikora, Nihilismus sive theologia purpura. *Uwagi o narodowosocjalistycznej teologii krwi*, „Znak” 1994, nr 6 (469), s. 61.

⁴² » Adam, *Polski Narodowy Socjalizm*, „Securiana” b.r.w., nr 1.

⁴³ » O Janie Stachniuku i jego myśli społeczno-politycznej zob. B. Grott, *Religia. Cywilizacja. Rozwój. Wokół idei Jana Stachniuka*, Kraków: Nomos, 2003; R. Siedliński, *Człowiek – mit – kultura. Filozofia społeczna i historiozofia Jana Stachniuka*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2008; J. Skoczyński, *Neognoza polska*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2004.

wanie pojęcia „tworzyielski”, które było charakterystyczne dla jego filozofii społecznej. Zauważyć należy, że w myśli Stachniuka brak jest elementów rasistowskich. Część przedstawicieli współczesnego polskiego narodowego-socjalizmu dokonała daleko idącej interpretacji twórcy Żadruży.

Członkowie ZZ „Północny Wilk” wyrażali przekonanie, że religia jest nierozłącznie związana z narodem. Podkreślali, że: „Identyfikacja religii pogańskiej z danym narodem, a w dalszej kolejności z rasą, jest jedną z podstawowych jej cech”⁴⁴. Cechą charakterystyczną neopogaństwa w większości przypadków jest akcentowanie partykularności wierzeń. Religia ma charakter narodowy, co wiąże się z przekonaniem, że tylko rodzimi bogowie są odpowiedni dla danego ludu. Gniew, jeden z autorów publikujących w „Securibus” wyrażał przekonanie, że: „Aby umocnić siłę narodu należy na nowo związać go z obszarem geograficznym, który on zamieszkuje. Celowi temu pomóc powinien kult Ziemi Przodków, pielęgnowanie rytuałów związanych z konkretnym regionem przy jednoczesnym podkreśleniu więzi z całym narodem. Poczucie przynależności do rasy Aryjczyków powinno być wspierane przez rytuały krwi oraz wspólnoty Aryjskich Bóstw”⁴⁵. Powyższy cytat może być także interpretowany jako przekonanie o ważnej funkcji społecznej jaką pełni religia, czyli integracja narodu.

ZZ „Północny Wilk” – w przeciwieństwie do innych środowisk rasistowskich – nie wierzył w ideę federacji białych narodów Europy. Ideologowie grupy uważali, że koncepcje te (i im podobne) należą do przeszłości⁴⁶. Wyrażali przekonanie, że istnieją przesłanki geopolityczne, które wskazują, że należy dążyć do budowy imperium Sławii. Słowianie wcześniej nie wykorzystali swojej szansy na zjednoczenie. Świaszczysław na łamach „Securibus” pisał, że:

My Słowianie byliśmy ostatnimi z Ariów, którzy opuścili serce lądu i skierowali się na zachód. Byliśmy młodym wojowniczym ludem, kuzynami indyjskich Ariów i irańskich Persów, młodszymi braćmi Antów i Scytów. Geokulturowe prawo historii zapisało nam rolę budowniczych kolejnej aryjskiej kultury. Nie sposób nie dostrzec podobieństwa między naszymi pogańskimi duszami a charakterem antycznych Greków. Mieliśmy ogromne predyspozycje, nasza swoista architektura, hierarchiczna demokracja, panteizm i bohaterka etyka wydawały się idealne, by po okrzepnięciu w centralnej Europie stały się podstawą kolejnego cyklu indoeuropejskiej kultury. Naszym zadaniem było wdrzeć się na południe Europy, by swoją barbarzyńską krwią odmłodzić aryjskiego ducha upadającego Rzymu. Tak się jednak nie stało. Cały zaś wstrzymany wtedy proces możemy uruchomić dopiero teraz, w XXI wieku⁴⁷.

Neopoganie z „Północnego Wilka” uważali, że misją Słowian było ocalenie aryjskiej cywilizacji w Europie. Cel ten jest według nich nadal aktualny. Publicysta „Securibus” wskazuje, że Hitler nie wykorzystał

⁴⁴» Afield, *NS*, „Securibus” b.r.w., nr 4, s. 4.

⁴⁵» Gniew, *Religia-forma, cele, zadania*, „Securibus” b.r.w., nr 4, s. 7.

⁴⁶» Świaszczysław, *Przestrzeń i Krew. Droga ku Imperium Sławii*, „Securibus” b.r.w., nr 6, s. 13.

⁴⁷» Tamże.

szansy dania „«Niemcom i Europie» nowego ducha”, bowiem wykluczając Słowian z kręgu ludów aryjskich zniweczył możliwą politykę paneuropejską. Cytowany autor uważał, że obecnie ludy wywodzące się z Imperium Romanum i Imperium Germanicum egzystują w UE i zbliżają się do swego kresu. Po nich nadejdzie czas Słowian: „To my Słowianie stajemy się jedynymi strażnikami rasy, a to zobowiązuje nas do wielkiego heroicznego wysiłku, do budowy geopolitycznego organizmu Aryjskiego Imperium Sławii – piastuna wszystkich wartości naszej kultury. Niechaj więc hasło «Polska, Lechia, Sławia i Aria» wyznacza drogę naszej walki”⁴⁸.

Należy także zauważyć, że ZZ „Północny Wilk” bardzo zdecydowanie krytykował chrześcijaństwo. Niechęć do chrześcijaństwa jest częsta wśród neopogan uważających, że zniszczyło ono brutalnie starą wiarę. Ponadto pojawiają się opinie mówiące, że religia powstała w świecie semickim jest nieodpowiednia dla ludów aryjskich.

Kolejnym środowiskiem, które łączyło idee neopogańskie z rasowymi był Zakon Strażników Sławii „Wilczy Krąg”. Neopoganie zasadniczo akcentują etniczność swojej wiary czyli powiązanie religii z konkretnym ludem. W przypadku „Wilczego Kręgu” wydaje się, że aspekt kładziony na kwestie rasowe jest wyjątkowo silny. W artykule przedstawiającym zasady ideowe, na których opiera się Zakon Strażników Sławii czołowe miejsca zajmuje krew i wiara. Fundamenty Zakonu to: „Krew: wspólni przodkowie, wspólne pochodzenie, jedna rasa-kości z kości, krew z krwi, w niej to ogniskuje się duch naszej Ario-sławskiej rasy i Polskiego-Lechickiego Narodu. Wiara: jest to nasza więź, nasza Sławiska świadomość, siła naszego Lechickiego ducha, podstawa, korzeń i sens istnienia, dzięki niej mamy kontakt z naszymi Przodkami i Bogami oraz posiadamy moc tworzenia”⁴⁹.

Przedstawiciele tego środowiska przypisywali krwi dużą wartość; to ona miała być w pewien sposób nośnikiem sacrum. Stąd ma wynikać zakaz mieszania ras. W artykule *Rodzima Wiara Ario-sławów-Krew a Wiara* czytamy: „My, którzy próbujemy odbudować pozycję naszej Rodzimej religii, naszej wspaniałej Prastłowiańskiej Wiary musimy dostrzec, że nic zależności pomiędzy Wiarą a Krwią robi potrzebny klimat i podtrzymuje czystość rasy, natomiast czysta rasa warunkuje przetrwanie tradycyjnej (nieskażonej) Rodzimej Wiary”⁵⁰.

Zakon Strażników Sławii przywiązywał duże znaczenie do zachowania tzw. czystości rasowej. Jej utrata w opinii ideologów grupy groziła upadkiem tradycyjnej słowiańskiej wiary i upadkiem kulturowym. Zagrożenie upatrywano przede wszystkim w chrześcijaństwie uznawanym za wiarę semicką i tym samym wrogą wierzeniom aryjskim.

Religię, politykę i wątki rasowe łączyły w swych zasadach ideowych NS Zadruga. Organizacja ta powstała w 2006 roku we Wrocławiu. Agnieszka Gajda, charakteryzując tę organizację polityczną,

⁴⁸ Tamże, s. 17. Warto zauważyć także, że ZZ „Północny Wilk” uznając rasę za wartość absolutną popierał działania eugeniczne. Zob. tamże, s. 18.

⁴⁹ Zakon Strażników Sławii „Wilczy Krąg”. *Cele, wartości, zadania, kim jesteśmy i o co walczymy?!*, „Żerca” 3502, nr 1, s. 4.

⁵⁰ Wilczygniew Kurhan, *Rodzima Wiara Ario-sławów – Krew A Wiara*, „Żerca” 3503, nr 2, s. 22. Pisząc o mieszanii ras jako złu, powołano się na słowa A. Hitlera. Zob. Nakon, *W obronie krwi*, „Żerca” 3502, nr 1, s. 35.

stwierdza, że jest ona: „skrajnie nacjonalistyczna, antychrześcijańska, w swej estetyce i retoryce zmilitaryzowana i agresywna. Jest też rasistowska, antysemicka, nastawiona ksenofobicznie, ale i też bardzo prośłowiańska, na niwie międzynarodowej panslawistyczna, neopogańska, zadrużna”⁵¹.

NS Zadruga, mimo że była organizacją polityczną, chętnie odwoływała się do religii, organizując uroczystości związane ze świętami przedchrześcijańskich Słowian. Przede wszystkim organizacja ta określała się jako nacjonalistyczna. Podczas Szczodrych Godów w 2007 roku jeden z działaczy zadruży, Racibor, pisał: „Nacjonałiści – świadomość rasowa, świadomość swojego pochodzenia, chroni nasze rody przed zdegenerowaniem, które wiedzie nieświadome jednostki ku zagładzie zatracenia, zbezczeszczenie czystości krwi, oznacza zagładę naszego narodu, oznacza zagładę całej naszej rasy, której wy jesteście strażnikami i obrońcami, zatem strzeżcie świętego ognia krwi! Zachowajcie ją w czystości dla przyszłych pokoleń waszych lechickich dzieci. Wspólne nam wszystkim odziedziczone po przodkach cechy determinują intelektualnie i fizycznie możliwości naszej rasy, doskonalmy je, bądźmy dumni z przynależności do wielkiego rodu, Zadruży, do rodziny słowiańskich narodów Europy. Bądźmy dumni z przynależności do rasy aryjskiej!”⁵².

Podobnie jak i niektóre inne środowiska neopogańskie członkowie, „Wilczego Kręgu” z wrogością wypowiadają się o chrześcijaństwie, upatrując w nim głównego przeciwnika ideologicznego. Podczas jednego ze spotkań grupy padły następujące słowa: „Miłość do Ziemi, tak oczywista dla duszy słowiańskiej, jest dziś obarczana piętnem grzechu, ponieważ dla kosmopolitycznego światopoglądu wyrosłego z ducha semickiej rasy, który zrodziło chrześcijaństwo, nacjonalizm, a zatem miłość do Macierzy i Krwi jest przestępstwem i grzechem”⁵³.

Chrześcijaństwo w ujęciu środowisk neopogan rasistowskich jest złe z kilku zasadniczych powodów. Wywodzi się ono z obcego kręgu kulturowego (semickiego) oraz jest uniwersalistyczne. Ponadto religia chrześcijańska nie promuje według pogan, aktywności ludzi, nie inspiruje ich do twórczego życia na ziemi, gdyż nastawiona jest na życie wieczne⁵⁴.

Omawiając kwestie wyznaniowe, warto zwrócić uwagę na jeszcze jeden ważny element światopoglądu grupy. Agnieszka Gajda przytacza cytat z jednego z artykułów programowych tego środowiska. Wiara została w nim scharakteryzowana następująco: „Nasza Wiara to Naród, Honor i Tradycja [. . .] Nasza Wiara to miłość do własnej rasy”⁵⁵. Fragment ten jest istotny z tego względu, gdyż można w nim

⁵¹ » A. Gajda, *Co zostało po Stachniuku? Przykład Nacjonalistycznego Stowarzyszenia „Zadruga”*, „Państwo i Społeczeństwo” 2009, nr 4, s. 79.

⁵² » *Szczodre Gody 2007*, <http://ns-zadruga.blogspot.com/search?updated-min=2007-01-01T00:00:00-08:00&updated-max=2008-01-01T00:00:00-08:00&max-results=50> (4.02.2014).

⁵³ » *Święto ku czci Polskiej Ziemi-Plony 2009 Ślęza*, <http://ns-zadruga.blogspot.com/2009/09/swieto-ku-czci-polskiej-ziemi-plony.html> (4.02.2014).

⁵⁴ » Krytykę chrześcijaństwa zaprezentował twórca zadruży J. Stachniuk, do którego myśli odwołuje się wielu neopogan. Zob. J. Stachniuk, *Chrześcijaństwo a ludzkość*, Wrocław: Wydawnictwo Toporzeń, 1997.

⁵⁵ » *Niech żyje słowiańska Polska*, cyt. za: A. Gajda, dz. cyt., s. 85.

dopatrzyć się hasła głoszonego przez Światowy Kościół Twórcy. Sugerowałoby to pewien przepływ idei, co wydaje się tym bardziej uprawnione, gdyż przedstawiciele Kościoła Twórcy próbowali przekonać polskich neopogan do swoich idei (w zdecydowanej większości nieskutecznie).

Pod koniec lat 90. XX wieku wydawane było pismo „Zryw” z podtytułem „Rewolucyjny Głos Narodowych Socjalistów”. Na łamach tego periodyku tematyka rasowa była zauważalna. Starano się także łączyć idee neopogańskie z narodowym socjalizmem. Co więcej, wyrażano przekonanie, że narodowy socjalizm jest: „społeczno-politycznym przejawem praw i porządku jaki panuje w Naturze”⁵⁶.

Podobnie jak w poprzednio omawianych grupach także i ta wysoko waloryzuje krew. Jest ona nosicielem wartości charakterystycznych dla rasy. Na łamach „Zrywu” podkreślano wartość narodu i rasy. Odmienne niż w przypadku ZZ „Północy Wilk”, który akcentował rolę Słowian, wspomniany powyżej periodyk odwoływał się do wspólnoty wszystkich ludów aryjskich czyli białych. Pisano, że: „Narodowy Socjalizm jest odzwierciedleniem potrzeb i dążeń naszego białego ludu, wzbudzeniem i wykorzystaniem rasowych predyspozycji. Narodowy Socjalista czerpie swoje inspiracje oraz wiedzę z dorobku kulturowego całej rasy aryjskiej, pielęgnując równocześnie narodowe osiągnięcia”⁵⁷.

Łączenie idei religijnych z rasistowskimi ma w zamierzeniu wspomnianych ideologów, jak się wydaje, za zadanie przeniesienie rasy na poziom religii, a zatem jej uświęcenie. W tym ujęciu rasa jest postrzegana jako część natury, która jest boskiego pochodzenia. W ten sposób rasizm z pozycji doktryny materialistycznej staje się „uwzniesiony”.

Dalej idący związek pomiędzy rasą a religią ma miejsce w przypadku, wspomnianego już, Światowego Kościoła Twórcy założonego w 1973 roku przez Bena Klassena. Mianem Twórcy Kościół określa każdego wiernego. Twórczość jest uznawana za immanentną cechę białej rasy. Wszystkie zasady organizacji odnoszą się do kwestii zapewnienia prymatu białej rasie. Wśród wielu zbiorów przykazań i zaleceń, jakie zostały opracowane dla wiernych Kościoła, wymieńmy Pięć Fundamentalnych Przekonań Twórczości, które w syntetyczny sposób przedstawiają założenia Kościoła:

W oparciu o Odwieczne Prawa Natury, Historię, Logikę i Zdrowy Rozsądek, my, Twórcy:

- I. Wierzymy, że nasza Rasa jest naszą Religią.
- II. Wierzymy, że Biała Rasa jest doskonałością Natury.
- III. Wierzymy, że Rasowa Lojalność jest najwyższą godnością, a zdrada Rasy-najgorszym z przestępstw.
- IV. Wierzymy, że to, co dobre dla Białej Rasy, jest najwyższą cnotą, a to co jest złe dla Białej Rasy ostatecznym grzechem.
- V. Wierzymy, że jedyna, prawdziwa i rewolucyjna Biała Rasowa Religia-Twórczość-jest jedynym ratunkiem dla Białej Rasy⁵⁸.

⁵⁶» *Poganim a narodowy socjalizm*, „Zryw” 1999, nr 5, s. 4. Ten tekst został też wykorzystany w zinie „White Empire”. Zob. *Czym jest narodowy socjalizm*, „White Empire” 2002, nr 1, s. 22.

⁵⁷» Tamże, s. 5.

⁵⁸» *Pięć Fundamentalnych Przekonań Twórczości*, www.tworca.org/ (2.01.2014).

Kościół od kilkunastu lat próbuje werbować sympatyków w Polsce. W niniejszym artykule wielokrotnie wspomniano o zainteresowaniu niektórych wydawców zinów i tym podobnych periodyków Kościołem Twórcy. Istnieje polskojęzyczna strona internetowa, wydawano też (brak informacji o kontynuacji) biuletyn zatytułowany „Walka”⁵⁹.

Drugą międzynarodową organizacją, która prowadzi planową działalność skierowaną na pozyskanie zwolenników jest Blood&Honour (B&H). Działalność grupy można określić jako muzyczno-polityczną. Głównym medium służącym do propagowania ideologii tego środowiska jest muzyka. Mniejszą rolę odgrywa prasa i materiały zamieszczane na stronie internetowej. B&H charakteryzuje się następująco: „Blood&Honour/Combat18 Poland popiera ideę Narodowego Socjalizmu i wyznacza sobie za główny cel walkę o Aryjską kulturę, tradycję, jej dziedzictwo i przyszłość naszej rasy. W Narodowym Socjalizmie i idei White Power upatrujemy środek do przetrwania białej cywilizacji i rasy oraz zabezpieczenia przyszłości następnym pokoleniom”⁶⁰. Krew i Honor wykazuje w wyraźny sposób gloryfikuje ideologię nazistowską i III Rzeszę. Świadczy o tym m.in. upamiętnianie rocznicy urodzin Hitlera oraz Rudolfa Hessa. Organizacja głosi także poglądy antysemickie. Tak samo jak wszystkie ugrupowania rasistowskie zdecydowanie opowiadają się przeciwko mieszaniu ras. Na stronie B&H znaleźć można artykuł autora piszącego pod pseudonimem Whitewolf, który stwierdził, że: „Nawet, gdy nie deklarujesz się jako «rasista» i jesteś ze swoją kobietą na zakupach, patrzysz przez ramię i widzisz mieszaną rasowo parę twój naturalny instynkt mówi Ci, że to jest niewłaściwe”⁶¹. W Polsce członkowie B&H znani są głównie z działalności chuligańskiej⁶².

Ideologia rasistowska jest podzielana przez nieliczne i marginalne środowiska polityczne. Najbardziej widoczne jest uzewnętrznianie postaw rasistowskich przez psudokibiców piłkarskich. Rasizm widoczny jest na trybunach stadionów w postaci rozwieszanych na nich transparentów z hasłami rasistowskimi i neonazistowskimi (cyfry 18, 88, hasło *White Pride*, swastyki itp.)⁶³. Przegląd grup, które podzielają idee rasistowskie pozwolił na pokazanie, w jak różnych formach mogą się one przejawiać. Z jednej strony, idee rasistowskie i narodowo-socjalistyczne propagowane są przez zespoły muzyczne z kręgu *Rock Against Communism* oraz przez część grup black metalowych. Należy przy tym zauważyć, że teksty utworów

⁵⁹» „Walka. Dedykowane przetrwaniu, ekspansji i postępowi białej rasy”. Interesująca była kwestia datacji, np. marzec XXX AC – lata są liczone od 1973 roku. AC oznacza „Anno de Creativitat”.

⁶⁰» *Oświadczenie*, www.bhpoland.org/strona/index2.htm (1.02.2014).

⁶¹» Whitewolf, *Biała rewolucja*, www.bhpoland.org/strona/pl_art_12.htm (1.02.2014).

⁶²» Zob. G. Szymanik, *Czarna lista „białych chłopców”*, http://wyborcza.pl/1,76842,10235942,Czarna_lista__bialych_chlopcow_.html; M. Stańczak, *Neonaziści z Blood and Honour założyli bojówkę w Łodzi*, http://lodz.gazeta.pl/lodz/1,-35153,11559279,Neonazisci_z_Blood_and_Honour_zalozyli_bojowke_w_Lodzi.html (10.10.2013).

⁶³» J. Jurczak, *Chuligaństwo stadionowe. Symbole i gesty na polskich stadionach*, Szczytno: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policyjnej w Szczytnie, 2011, s. 35–51; K. Barchólski, *Zjawisko faszystwu i rasizmu wśród kibiców piłkarskich na tle art. 256 i 257 k.k.*, [w:] W. Pływaczewski, J. Kudrelek (red.), *Przestępczość stadionowa. Etiologia, fenomenologia, przeciwdziałaniu zjawisku*, Szczytno: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policyjnej w Szczytnie, 2010, s. 187–197.

muzycznych są niezwykle nośnym środkiem przekazu treści rasistowskich. Popularność zespołów rasistowskich jest zauważalna na łamach zinów skinowskich. Środowisko to jest bardzo podatne na ideologię White Power. Ponadto interesujące jest łączenie treści religijnych z rasowymi lub wręcz uczynienie z rasy kategorii sakralnej. Pierwszy przypadek miał miejsce w środowisku polskich neopogan, którzy dokonali reinterpretacji myśli Jana Stachniuka oraz wplekli w nią idee narodowo-socjalistyczne. Natomiast z drugim mamy do czynienia w tzw. Ruchu Twórczości, w którym rasa posiada rangę Absolutu.

Na zakończenie warto zwrócić uwagę na łatwość adaptacji zagranicznej myśli rasistowskiej przez polskie środowiska. Jest to element w pewien sposób łączący polskich rasistów. Wynikać to może przede wszystkim z braku rodzimych tradycji myśli rasistowskiej. Nawet polski przedwojenny narodowy socjalizm miał inne zabarwienie ideologiczne niż niemiecki. Ponadto ideologia zagraniczna osiągnęła pewien stopień spoistości, co czyni ją dla rodzimych rasistów atrakcyjną. Wraz z napływem obcej myśli pojawiły się także zachodnie ugrupowania rasistowskie, które próbują werbować w Polsce zwolenników. Przyszłość pokaże, czy uda się im wpłynąć na polskich rasistów nie tylko ideologicznie, ale także i organizacyjnie.

Maciej Strutyński

Adiunkt w Instytucie Religioznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół związków religii i polityki oraz stosunków polsko-ukraińskich. Jest autorem książki *Religia i naród. Inspiracje katolickie w myśli ruchu narodowego w Polsce współczesnej (1989 – 2001)* (Kraków 2006).

SUMMARY

Racism in the ideology of political movements in Poland at the turn of 20th and 21st century

The article presents Polish political movements which spread racist ideas at the turn of the 21st century. The variety of racist groups is one point of interest, since it includes both skinheads and slavich neopagans. Another point is presence of international racist organizations (Blood&Honour, The World Church of the Creator) in Poland.

Keywords: racism, national socialism, neopaganism, skinheads
